

Dissertatio inauguralis medica, de longaevitate ex medicina ... / [Arnold Friedrich Steinmeyer].

Contributors

Steinmeyer, Arnold Friedrich.
Alberti, Michael, 1682-1757.
Universität Halle-Wittenberg.

Publication/Creation

Halae Magdeb : Litteris Hendelianis, [1728]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dngc6v7d>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
LONGÆVITATE
EX MEDICINA,

Quam,

AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſe Facultatis Medicæ
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

P R Æ S I D E

D. D. MICHAELE ALBERTI,

ACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CONSILIARIO,
MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD. NAT. CUR.
COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore ſuo omni honoris cultu proſequendo,

P R O L I C E N T I A

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXVIII. D. OCTOBR.

PUBLICÆ AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI
SUBJICIET

R E S P O N D E N S

ARNOLDUS FRIDERICUS Steinmeyer,

HERVORDIA-WESTPHALUS.

HALÆ MAGDEB. LITTERIS HENDELIANIS.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICAE

DE

ONGEVITATI
EX MEDICINA.

AUSPICIO BOO PROPTIO
IN ANNA REGIA FRIDERICIANA

D. MICHAEL ALBERT

REGIUM AULICUM ET CONSIST. MAG. MED. CONSILIARI
AC AD. NAT. CUR.

PRO LICENTIA

IN MEDICINA HONORABILIS ET PRIVILEGIUM
DOCTORATUS LEGITIME IMPETRANDIS

ANNO MDCCCXVII DIE OCTOBR.

FRIDERICIANA REGIA UNIVERSITATE
MEDICAE

FRIDERICUS STEINMEYER
ACAD. WESTPHALUS

HABE MAG. MED. LIT. HONORABILIS

PRÆLOQUIUM.

Uicunque mortem fugiunt, morbos abhorrescunt, sanitatem quærunt & longam vitam desiderant: illi etiam media & subsidia pro avertenda morte, præservandis debellandisque morbis, confirmanda sanitate & sublevanda prolongandaque vita avido & calido appetunt affectu: & quoniam inter artes naturales præcipue Medicina inclaruit, quæ quadante nus huic desiderio satisfacere potest, ita evenit, ut qui vitam amant & juxta *Senecam Lib. 2. natur. quest. c. ult. tardius mori magni æstimant*, illi etiam medicam artem concelebrent; hinc *Medicus naturæ minister* vocatur a *Galeno in Lib. num ars tuenda sanitatis ad medicinam, an gymnasticam spectet c. 26.* sicut de medicis testimonium perhibetur, quod *salutis hominum curam agant l. 1. §. 1. ff. de extraord. cognit. quid quod Plinius lib. 29. c. 1.*

Medicum imperatorem vitæ nostræ appellat: quam ob rem plurimi homines in sanitatis & vitæ periculis ad Medicinam, velut ad sacram confugiunt anchoram: neque tantum in periculoso corporis statu opem a Medico quærunt, sed etiam omni tempore accepta & probata consilia atque auxilia expetunt, quo ad longiorem vitam pertingant, hinc cum Socrate Æsculapio Gallum spondent, si ad exoptatam Longævitatē pervenerint: quare Isidorus Pelusianus lib. 2. ep. 188. malum illum pronunciat, medicum, qui nec sano & incolumi ad præcavendum morbum, adjumentum ullum porrigit, nec ægrotare incipienti, aliquid quo morbum propulset, dicit aut facit, corrupto autem atque ita affecto, ut nulla ratione curari possit, innumera præscribit remedia: sicut etiam turpe est de medico dicere, non putaram, quando ex imperitia vitæ brevitatem provocavit & acceleravit, prout Livius de Scipione Africano refert, quod dixerit: turpe est in re militari dicere: Non putaram: quam ob rem etiam declaratur in l. 6. §. 7. ff. de offic. præsid. & l. 8. ff. ad L. Aquil. sicuti medico imputari eventus mortalitatis haud debet, ita quod per imperitiam commisit, imputari ei debet: Interea etiam alii sunt, qui ex Stoicorum mente & juxta illorum sensum vitam quidem mediocriter æstimant, attamen minus benevole de medicina judicant, velut Quintilianus in declamationibus eloquitur: Fato vivimus, languemus & morimur; Medicina quid præstat? & Martialis lib. 2. præcipit: quid tibi cum Medicis! dimitte Machaonas omnes: quemadmodum Pausanias medico ipsum visitanti ac interroganti, nihil habes mali? respondit, id fit, quia te medico non utor conf. Cass. Rejesi-

us in Camp. Elys. juc. qu. 8. cui titulus, *Vita prefixus a Deo, terminus an medicina necessitatem excludat?* & quamvis a medicis imperitis non vitæ tutela, sed destructio expectanda est, tamen talis macula haud promiscue arti Medicæ inurenda erit, quare *Plinius* exclamat l. c. *in hac sola scientiarum evenit, ut cuique medicum se professo credatur statim, cum sit periculum in nullo mendacio majus;* ita etiam *Seneca* profitetur in lib. de Ira c. 6. *medici quibus non potuerunt largiri vitam, facile exitum præstant:* quam ob rem contra imperitiam medicam *Rejesius* qu. 6. cum affectu differit; siquidem nec impossibile, nec inauditum, nec plane rarum existit, ut vires naturales, ad vitam longam acquirendam præstantes & sufficientes per imperitiam artis destruantur & loco Longævitatis, brevitatis vitæ ex Medicina veniat, ut de multis valeat, quod de *Cæsare Hadriano* commemoratur, cujus monumento inscriptum est, illum turba Medicorum periisse, vid. *Plinius* l. c. huc spectat, quod *Cicero* in Lib. de fato eloquitur: *si fatum tibi est ex hoc morbo convalescere, sive medicum adhibueris, sive non, convalesces; si fatum est, non convalescere, sive adhibeas, sive non, non convalesces; medicum ergo adhibere quid atinet?* Interim *Gratianus* l. 23. qu. 4. ff. judicat: *quamvis sciamus neminem ultra terminum victurum, omnibus tamen languentibus non incongrue medemur, eo etiam prædicti Rejesii qu. 18. conatus tendit, ut utilitatem & necessitatem Medicinæ pro vita & sanitate confirmanda demonstret, hinc n. 5. & 6. hoc iudicium reliquæ deductioni & demonstrationi præmittit; confitemur imprimis Dei decreta, rata, firma, certa, infallibilia*

lia & inevitabilia; quod licet verissimum; afferere tamen aliqua conabimur, quibus & medicina necessitas minime contemnenda videatur & cum divina voluntate & stabilibus illius decretis medici opera minime pugnare, nec illis adversa esse, palam fiat ac manifestum. Quamvis vero Medicina ad morbos imminentes præservandos & præsentis expellendos admitti queat, tamen multi contra nexum sanitatis & medicinæ objicere possent, quod Medicus sanis non datus sit, sed ægris, quando vero sanitas mutabilis & vita fragilis est, tunc medici officium etiam existit, ut præsentem integram sanitatem & vitam tueatur, conservet & prolongare adjuvet; quo non modo salutaria consilia, sed & interdum plane congrua auxilia pertinent; quare interdum simplicia & vilioris qualitatis media satisfaciunt, sicut *Plato Lib. 5. de Republ.* elocutus est: quando medicinis nullis indigent corpora, sed victus solum institutionem exigunt, viliores medicum sufficere arbitramur; quando vero medicinis est agendum, scimus præstantiore medico quodam opus fore: quod dicitur sub justa interpretatione nostris meditationibus accommodamus: Et si juxta *Senecam Ep. 70.* non omni pretio vita emenda est, ita in regno naturæ congrua utique media seligenda sunt, quæ vitæ naturali subveniunt; quemadmodum etiam varia subjecta naturalia ad corporis quotidianam sustentationem spectant, ita talia adhiberi debent, quæ cujusvis hominis personalibus circumstantiis & qualitibus quadrant, unde longior vitæ animalis duratio expectari potest: inter hæc media & subsidia merito nonnulla subjecta
sub

sub censuram veniunt, quæ vel exquisite, vel quasi medicamentosam virtutem exserunt, ut propterea œconomia vitalis e foro medico egregiam opem impetret: ob id præsentis conatu & Inaugurali Specimine cum Deo constituimus, ut LONGÆVITATEM EX MEDICINA brevi disquisitione & deductione explicemus, insuperque indicemus, in quantum arti medicæ sanitatem & vitam nostram committere & concredere queamus. Huic labori ut Deus, qui author, conservator & moderator vitæ nostræ est, gratia sua annuat, est quod devotissime flagitamus.

§. I.

QUOD *vita naturalis ex Medicina emolumenta & adjumenta quædam impetret, non pauci medicorum sunt, qui affirmativo inclaruere judicio; hinc merito sollicita quæstio instituitur, an etiam vita certis & congruis consiliis & auxiliis, ex Medicina profluentibus, confirmari & prolongari queat, an natura in libero & spontaneo suo officio etiam artis concursum & commercium perferat? deinde si hæc quæstio affirmativa sententia deciditur, iterum simili sollicitudine quæritur, quænam *secura* probata & utilia talia sint adminicula ex Medicina Longævitati promovendæ idonea & convenientia: quo loco mox reminiscimur illius effati, quod *Acta Erud. Lips. An. 1705. Mens. Januar. p. 41. ex Wilhelmi Temple opusculis posthumis* allegant: *Cuius homini aut laborandum, aut jejunandum, aut medicina utendum, aut egrotandum est; ubi indirecte homini ad firmam sanitatem & longiorem vitam, exercitatio corporis, abstinentia aut temperantia, imo restrictus remediorum usus.**

sus commendatur: Dum vero præfenti themate inquire-
 mus, an *Medicina* commercium habeat cum *Longevitate*,
 tunc in initio hujus disquisitionis adseveramus, quod i-
 psa *vita animalis* realis *Medicina* sive *Therapia* existat, id
 quod solidissima demonstratione probavit *Illustris D. D.*
Stablius in disp. de Therapia sani corporis, hinc ad formam
durationis corporis humani valde fragilis & *corruptibilis*
 pertinet, *utilium* causarum & substantiarum corpus no-
 strum attingentium & intrantium justus *selectus*, digna
 præparatio, congrua retentio & *applicatio* & *inutilium* ac
 inimicarum conveniens *remotio*, sic corpus nostrum ma-
 net in salvo; qui processus si diutius continuant, *longio-*
rem etiam corporis *durationem* complectuntur: ita *na-*
tura humana *rite* suis officiis fungens, optimus est pro-
 prii sui corporis *archiater*, a *DEO* necessaria *capacitate* &
virium præstantia instructus, quo *quotidiana* incommoda
 & detrimenta, corpori imminencia, avertat; hinc mo-
 tus in justo *gradu*, *ordine* & *tempore* administrare, partes
solidas & *fluidas* in *debita* actione servare, nec non *hetero-*
geneas & mixtioni animali *perniciosas* causas legitime *eva-*
cuare & dissipare debet: qui ipse actus & processus non a-
 lius, quam *Medicus* est, quem prudens artifex, si *rite* proce-
 dit curatori studio imitari debet, quoniam *corporis* curam
 per *divinam* institutionem, nullum principium *melius* ob-
 servare & tractare potest, quam ipsa illa *natura*: quare *Hippo-*
crates lib. 6. Epid. Sect. 5. judicat, quod *natura sit morborum me-*
dicatrix; quod *inveniat sibi ipsi vias* & *peragat quæ conveniunt*
 & *Valleriola lib. 2. obs. 6.* ex eodem ferme sensu confitetur, *na-*
tura est, quæ sanitatem in nobis tuetur & *morbos pellit, ipsa sibi*
vias invenit: quando itaque *naturæ* ductum *sequi* debemus,
 haud sermo est de illius *erroneis* & *pravis*, sed *bonis* ac
 convenientibus operationibus *conf.* *Disp. Celeb. Dn. D.*
Stablii de Naturæ erroribus medicis, de Ministerio artis na-
turæ salutariter adhibendo; ut & D. D. Præsidis disp. de moti-
bus

bus naturæ, cynosura medici, de Therapiae spontaneæ observationis utilitate & necessitate in medicina Epist. de Naturæ & artis commercio therapeutico, nec non in Therapia medica cap. de spontanea morborum curatione Sect. 1. cap. 1. pag. 10. quam ob rem interdum ars succurrere debet, quando insolitæ quædam difficultates etiam sub reliquo sano, prout videtur, corporis statu occurrunt, aut quando aliqualis minor languor & mitior irregularitas naturæ obvenit, unde majus detrimentum manifestius vitæ & sanitati præjudiciosum ortum trahere potest & non raro etiam solet, ut observatio majoris e minori malo medicis ut plurimum angorem conciliet & peculiarem animadversionem faceffat ac causetur: quamobrem œconomia vitalis haud ita perfecta & constans est, quin aliquando manuductionem & opitulationem ex artis medicæ capacitate & dexteritate admittat, imo postulet & nonnunquam sensibilius urgeat; quod adminiculum, si opportuno tempore denegatur, non vitæ durationem, sed celeriolem oppressionem & extinctionem promittit.

§. II.

Dum vero *questionem* illam *præsenti* labore ventilamus, an ex *Medicina* certa subsidia, pro *Longævitate* acquirenda, idonea speranda & alleganda veniant, tunc minime talia *obscura* arcana medica intelligimus, qualia *Rogerus Baconius* in *lib. de occidentibus senectutis & P. 5. in not. ad Baconis Epist. de Secret. nat. & art. c. 7. p. 77. præsumit, conf. Jonstonus tr. de constant. natur. propos. 5. art. 1. p. 47. Mart. Pansa de propag. vit. Part. theoret. gener. c. 4. n. 13. p. 34. quasi Patriarchæ singulare secretum remedium ad Longævitatem proficuum sciverint & adhibuerint: sicuti *Paracelsus* in *lib. de vita long. de Adamo* refert, quod talibus arcanis usus fuerit; quo pertinent *Walchii & Hadriani a Mynsicht* aliorumque traditiones, quasi antiquissimi Patres notitiam *Lapidis Philosophorum* habuerint, ex cujus*

B usu

usu ad tam *seram* senectutem pervenerint, *conf Garman-
nus de mirac. mort. Lib. 1. tit. 7. §. 5.* probe enim agnosci-
mus quod tantis *portentosis & absconditis arcanis* ad vitam
longam opus haud habeamus, siquidem ipsa *simplicitas &
benignitas* naturæ simplicia & temperata subsidia admittit:
quo plus enim *artificii* alicui subjecto inest, eo minus na-
turæ conforme est, quæ *libera, placida, leni & moderata,
ordini naturæ plus* accedenti methodo tractari & *sublevari*
vult: unde ut plurimum *suspecta* sunt encomia, quæ de
nonnullis arcanis medicamentis circumferuntur, quam
ob rem *Cammerarius in Syllog. Memor. Cent. X. partic. II.* dicit:
Mercurius vitæ evadit mercurius mortis, quod etiam *Lotti-
chius in suis observat.* testatur & *Crato Lib. 1. conf. II.* aquas
vitæ in apoplecticis aquas mortis nominat: quam ob rem
Ibnerus eloquitur: *Lib. 3. obs. 2. p. 157.* sæpius benigniora
*ren e lia, aliquoties iterata, magis sunt proficua, dum natu-
ram habent adminiculantem, quam multo fortiora, illam per-
turbantia & vires atterentia:* dum interim ad longiorem
vitam *Medicina* quicquam conferre debet, iterum in me-
moriam revocamus effatum *Hippocratis in lib. de arte: text.
18-21. §. 5.* *objiciet nobis adversarius, quod multi jam ægri
etiam medico non utentes sanitatem recuperaverint: & ego
huic sermoni fidem non detrabo: apparet autem mihi simile
hoc esse, ut etiam medico non utentes, tamen medicinæ bo-
nam fortunam experiantur, quamvis non sciant aut intelli-
gant, quid in illa rectum aut non rectum insit: porro text.
27. 28. 29.* pergit; *valde enim necessarium est nosse eos, qui me-
dicis etiam non sunt usi, si ægotaverunt & convaluerunt,
quod aut facientes aut non facientes sanati sunt: deinde §.
6.* nominat tales medicinas, quæ vel positiva ope, vel
privativo respectu sanitatem procurarunt: dicit enim
*text. 1. seq. aut enim inedia, aut edacitate, aut uberiore po-
tu aut siti, aut balneis aut illuvie, aut laboribus, aut quiete,
aut somnis, aut vigilia, aut hisce omnibus promiscue utentes*

convalescerunt: & sane propterea quod opem senserunt, valde necessarium est, ipsos nosse, quod fuerit aliquid, quod opem tulerit: & rursus si quid detrimenti acceperunt, necesse est & detrimentum nosse & quod fuerit aliquid quod damnum dedit ac lesit: quo loco Senex tales medicinas nominat, quæ sub arbitrio naturæ constitutæ sunt & quæ ex parte simplices naturæque valde congruæ existunt, ut per hæc naturalis ordo œconomix vitalis observetur & promoveatur, neque illius vires aut confundantur, aut debilitentur; hinc tales Medicinæ illos motus & effectus invitant & promovent, quos vegeta natura alias sponte in vitæ & sanitatis emolumentum ordinario tramite exequitur: conf. Celeb. Dn. D. Stahlii disp. de Medicina sine Medico: quam ob rem judicamus, quod utique ex Medicina talia consilia & adminicula expectanda sint, quæ Longævitati promovendæ inserviunt, sed quæ œconomix vitali apprime respondent; sicut juxta Hippocrat. monitum in Libr. de flatibus interdum per additionem, nonnunquam per subtractionem hæc Medicina dirigenda est.

§. III.

Medicina itaque pro vita longa varia subministrat subsidia, quorum aliqua sub *dieta*, alia vero sub magis *directa* medica directione ad *salutares* effectus applicari & adhiberi possunt; de quibus utrisque in reliqua *speciali* deductione paulo fusius agendum erit: interea non desunt multiplicia medicorum *testimonia* de *medicamentosis* mediis ad *Longævitatem* promovendam proficuis judicatis: & ut tantum hoc loco nonnullorum talium testimoniorum mentionem faciam, Galenus de *medicam. facil. parabil. lib. 3.* recenset, quod Pythagoras per aceti Squillitici *sedulam* ingestionem ad *seram Senectutem* pervenerit: conf. Wittichii *Vade mecum Part. 1. Tabernamont. Herbar:* Sic Athenæus & Diophanes de Democrito recensent, quod ad vitam longam interne mel, externe oleum adhibuerit, *vid.*

Plinius lib. 22. c. 24. lib. 14. c. 22. Vossius de orig. & progress. idololatr. lib. 4. c. 79. Foubertus Opp. Tom. 2. p. 215. & Valeriolae loc. com. lib. 3. de usu olei ad longævitatē tractat & Verulamius in historia vitæ & mortis inunctionem cum oleo tanquam medium Longævitatē commendat: Zaccaguinus in notabilibus medicinæ carnem viperinam ad vitam longam laudat: Tackius in Chryfogon. Juniperum pro remedio ad vitam longam habet; Paracelsus artem promisit Senes iterum rejuvenescendi, quem refutavit Freitagius in auro-ra medica lib. 4. c. 4. siquidem Rejes quæstionem illam ventilat, an mors naturalis beneficio medicinæ retardari & Senectus in juventutem converti possit qu. 26. ubi Paracelsus invehitur, qui hanc artem promisit & ipse mature obiit: conf. Bravo de medic. dogmat. præstantia p. 39. seq. ita sunt quidam authores, qui certis fontibus & aquis virtutem ad vitam longam adscribunt, velut Cardanus lib. de vita longa & lib. 2. contrad. tract. 5. contrad. 9. Langius Epist. 79. Zac. Lusit. Medic. Princ. hist. lib. 4. hist. 45. Prosper Alpinus de Medic. indorum Lib. 1. c. 11. aliqui Salis usum ad vitam longam extollunt, velut Horstius in Opp. Tom. 3. Hæferus in Herc. Med. Lib. 2. c. 1. porro Mindererus in aloëdario Marocostino Myrrham cum auro & thure ad vitam longam commendant, fortassis quia tres reges ex oriente has species pro dono Salvatori modo nato obtulerunt; si quis hanc rationem promiscue amplecti neq; pro superstitione habere voluerit: alii aloën eximie ad Longævitatē celebrant, hinc Fabricius ab aqua pendente in Consultationibus, referente Garmanno in tr. de mirac. mort. Lib. 3. tit. 2. §. 99. aliquoties ob multiplicem imo fere quotidianum usum ipsemet probatum, proverbii modo effabatur, qui optat vivere annos Noe multum utatur Pilulis de Aloë; evol. Andr. Tenzel Exeges. chymiatr. P. II. S. 4. p. 585. jung. huic Christ. Langium de Elix. propriet. §. 41. p. 131. hætenus Garmannus, quo etiam provocat Zornius in Botanologia medica sub. tit. Aloes p. 48. nec desunt qui Helleboro nigro

nigro eandem virtutem adscribunt, de quo ita scribit Zornius l. c. p. 278. Theophrastus Paracelsus rühmet die Nieß- Wurzel zum langen Leben, vornehmlich die Blätter gepulvert, und mit Zucker alle Morgen zwei Messerspißen voll genossen, dessen Tackius an sich selbst eine Probe gethan, wie in seiner Chryfogonia zu sehen, und könnte man dadurch sein Leben bis ins 120. Jahr verlängern und conserviren: Decanus quidam apud Marc. Anton. Zimaran. in Antr. Mag. Med. P. 1. p. 315. ellebori usu vitam ad 186. annos protraxit: vid. quoque B. Warlitzii Valetudin. Sen. Salomon. Med. Sacr. p. 40. Henn. Scheunemann. in Medic. reform. c. ult. folia fere lapidi Philosophico equiparat, eaque in balsamum redacta hominem ab externis infectionibus & omnibus internis putrefactionibus preservare scribit: ita etiam hujus hellebori in simili elogio mentionem facit Bartholinus Cent. 5. hist. 28. Becherus in Psychosophia qu. 134. p. 237. seq.

§. IV.

Præter hæc subjecta alii ad Longævitatē adjuvandam Vini usum eximie extollunt, sicut Galenus lib. 5. de tuenda sanit. & lib. de anim. & corp. mor. consecut. illud senibus valde commendat, quam ob rem ab Avicenna vinum lac senum nuncupatur, licet Rejesius qu. 85. n. 26. 27. vino hoc prædicatum denegat & n. 25. demonstrat, quando Senibus nocivum existat: contra vero Joepserus in manud. ad long. vit. Part. 1. c. 8. p. 78. 79. asserit: vini potio non modo infinita Senibus præstat commoda, sed etiam plurimum ad humanæ vitæ longævitatē confert, senibusque præ reliquis conducit; idem judicat Cononherius Lib. 3. de admirandis vini virtutibus. Porro de Riolano testatur Bartholinus l. c. p. 50. quod Senex valetudinem suam crebris V. Snibus adscripserit: & Joepserus l. c. Part. II. c. 3. p. 181. scribit: quis adhuc negabit sanguinis detractionem tum valetudini servandæ tuendæque, tum vitæ in ævum extrahendæ ut plurimum servire: & porro: quis ergo adhuc dubitabit, sanguinis per incisam venam

educti, examen ad vitæ longævitatē plurimum facere: quibuscum Wedelius in disp. de vita longa, p. 32. sub certa limitatione consentit: interim non desunt, qui contrarium acerrimo stilo probare nituntur: Sic porro Becherus l. c. p. 237. 238. dicit: In den dispensatorio Augustano wird sehr gelobet zum langen Leben, der Gebrauch des Meer-Zwiebels-Safts, Honigs oder Eßigs, etliche rühmen sehr den steten Gebrauch der Conservæ von Betonic: Et hic Becherus p. 240. qu. 135. de suis pilulis disserit, quatenus longævitati promovendæ conducere possint: deinde Bartholinus l. c. p. 51. de Pilulis Sanctorii ita judicat: Sanctorius pilulas se habere jactabat, quibus in agone exhibitis, vitam ad 24. horas ægris protraheret: Si promissis eventus responderet, anticipari possent horæ nova pilularum dosi & in æternum superviveremus, ut jocabatur J. D. Sala: præter hæc omnia Jæpserus Parte II. l. c. de remediis ad longioris vitæ consecutionem facientibus tractat; similiter Helmontius in tr. de arb. vit. media prorogandæ vitæ præscribit: ita alii grana chermes, opobalsamum, lignum aloes, cedri, crocum, ambram, perlas, lap. bezoar, cinnabarin, gemmas officinales, corallia, theriacalia, species cordiales, letificantes, de gemmis, de hyacintho, aurum & remedia inde confecta, inter quæ vulgo sic dictum aurum potabile nomine inclaruit, Verulamius ambram & nitrum commendant, unde quidam Senes ambrata remedia admodum extollunt: Sunt qui radici Sinensium Ginsen egregiam virtutem in Senibus pro viribus eorum confortandis adscribunt: alii Moschi, Mastichis, Cinnamomi, balsami Peruviani laudes ad longævitatē adjuvandam extollunt: Et quot non arcana chymica, splendidis elogiis & promissionibus turgida, passim circumvolant, quæ plenis buccis ad vitæ prolongationem declamantur & commendantur, quo creduli & de vitæ suæ duratione valde solliciti homines magnis sæpe sumptibus arcana talia sibi comparant, sed in veriori respectu avaro affectui aliorum satisfaciunt:

faciant; quid quod interdum innotescit, quomodo *artista & speculabundi* quidam Chymiatri *naturæ* viribus *parum*, arti vero suæ plus tribuunt, adeoque semper *artificiosis* suis compositionibus *naturæ* vires *excitare*, *robore* & *conservare* volunt, quos merito *Simon Pauli* in *Q. B. ubi de Centaur. min.* agit, redarguit, dum tali *inutili* officiositate *natura* potius *enervatur & corrumpitur*, quam *erigitur*; si itaque quisquam *singulis* talibus, e *medicina* commendari solitis, subjectis ad *Longævitatē* procurandam uti mallet, ille certius inde *brevitatē* vitæ & *sanitatis infirmitatē* acquireret; quam ob rem haud *promiscua* aut *facilis* fides & *fiducia portentosis* talibus pollicitationibus tribuenda est, quando quisquam *santitati & vitæ* suæ consulere vult.

§. V.

Quod itaque in ordine *themati* nostro satisfaciamus & demonstramus quibus *auxiliis* e fonte *Medico* provenientibus *Longævitati* consulere queamus, tunc quidem *Celsi* monitum sua veritate radiat: *Summa medicina est, non uti medicina*, aut uti *Simon Pauli* l. c. eloquitur: *Sæpe optimum medicamentum est, medicamento non uti: natura morborum medicatrice*; quod fufius demonstravit *Dn. D. Præses* in *disp. de Abſtinentia a medicis & medicamentis morbos & mortem sæpe avertente*: Siquidem de plurimis *longævis* in *historia naturali* manifestum est, quod *rarius* medicamentis fuerint usi & sub *simpliciori* vivendi genere ad *seram* ætatem pervenerint; interim juxta *prædictas* animadversiones *Medicina* non semper *artificiosa*, *insolita* & *speciosa* subjecta, sed etiam *simplicissima* quædam subsidia complectitur, quæ *medicamentosam* virtutem exferunt: Sunt itaque talia adminicula, quæ *proportionem motuum* ad *humores* conservant, *vigorem naturæ* allevant, *sanguinis bonam temperiem* conciliant, *functiones se- & excretorias* promovent, *humorum justam quantitatem* tuentur,

entur, fibrarum *motricium* valorem & *sufficientem* activitatem excitant, *animæ* commercium cum corpore sublevant, *organorum* quorumlibet *necessariam* functionem sustentant & reliqua *impedimenta* & *offendicula* avertunt atque *tempestive* removeant, quibus *mediis*, subsidiis & *effectibus* præcipue *sanitatis* integritati & vitæ durabilitati apprime consulitur; unde *artis medicæ* quandoque occupatio est, ut *talibus* processibus & effectibus *promovendis* operam det: *haud* tamen utile & consultum est, ut *frequentius* per *medicamenta* tales operationes excitentur, quoniam *nimia* officiositas *artis naturam* valde corrumpit, emollit, *languescit*, confundit & in *futuris* necessariis *spontaneis* officiis administrandis *torpidam* reddit: etenim quamdiu *sponte*, facile, libere & *prompte* singulæ tales *functiones* cum *connexis* salutaribus effectibus procedunt, *haud* proficuum est *naturam* medicamentis ulterius *impellere* & *adigere* velle; inde potius eveniet, ut ipsa *nimum* vires suas *dilapidet*, adeoque citius *enervetur* atque succumbat; quo magis enim illa *placido* quodam moderamine officiis suis fungitur, eo magis non modo in *justo ordine* œconomix vitalis perseverat, sed & eo magis ipsa *perdurat*: quare valde *judiciose*, *circumspecte* & *perite* *Medicina* cum *Longævitas* directorio combinanda est, ne *nimum* *arti* confidentes, *naturæ vim* inferamus: has vires itaque atque *ordines* naturæ medicus nosse debet, ne medicinam *necessariam* esse reputet, quamdiu *sibi sola* sufficit natura: hinc in *observatione* medica *multiplicibus* exemplis confirmatum est, quod *Longævi*, nullo facile *medicamine* usi fuerint, neque aliqua *medicina* opus haberint, præcipue *artificiosa*; liquidem aliqui *causam* hanc *Longævitas* allegare solent, quod *medico* & *medicina* non sint usi, quoniam satis *vegeta* natura instructi *transitorias* sanitatis imbecillitates *patientia* & *continentia*, aut ad summum *simplicissimis* & *domesticis* adminiculis superaverint:

rint: quam ob rem *raro* medicina, secundum *communem* sensum accepta, uti *optime* sane sanitatis firmæ & vitæ longæ *sæpe* est opitulatio; a qua tamen *regula* exempti & distinguendi sunt homines *infirma* natura præditi, qui propter hunc *proprii* vigoris *defectum*, artis subsidio & *frequentiori* concursu indigent, ut de iisdem postea pluri profiteantur, quod *adminiculo* medicinæ & medicamentorum *aliquandiu* conservati & sustentati sint, quoniam alias *citius* vita privati fuerint.

§. VI.

Quando itaque nonnunquam corpus ob *plenam*, minusque *selectam* aut *congruam* Diætam multis *impuritatibus* oppletur, quas natura *sufficienter* haud evacuat, sed *diutius* retinet, ut facile *futuris* fonticis damnis, causam & occasionem præbere possint, tunc interdum ad *frequentiore* & efficaciore talem excretionem cum *conveni*enti auxilio *medicamentoso* invitandam succurrere debet Medicina; ut *purgato* corpore, *reliquæ* functiones iterum *legitime* in sanitatis & vitæ emolumentum continuent: si *sanguinis* massa interdum ob *plenior*em victum aut *magis* *alimentosum* potum, ut & ob *segniore*m & *debiliore*m corporis motum nimium *accumulatur*, ut *viribus* oneri & *corpori* molestæ *inflationi* inferendæ, quadret, tunc hæc *abundantia*, utpote *turgens* & *urgens* congruo modo & *opportuno* loco atque tempore minuenda est: quodsi ob aliqualem *mutationem* Diætæ, aut *temporum* & *tempestatum* varietatem humores *spissiore*m consistentiam nacti fuerint, tunc non modo *dietetica*, sed & *artificialia* auxilia *sanguinis* aliorumque humorum *fluiditatem* conciliantia, ordinanda sunt; & dum interdum ipsæ *vires* nonnunquam *vacillant* & *organa* vitalia *debiliora* evadunt, ita in hoc casu *congrua* roborantia ex *Dietetico* & *pharmaceutico* fonte utilia & necessaria sunt, quo iterum *firmitas* sanitatis & vitæ *justo* & *vegeto* tramite continuet; haud enim *nature*

vigor in uno eodemque *sufficiente* gradu perennat, sed aliquando etiam in *Longævis* quoddam *decrementum* subit: quamobrem quidam existimarunt, illam *optimam* pro *Longævitate* fulcienda esse medicinam, quæ *intimius*, *subtilius* & *efficacius* naturæ *robur* firmat, sub & mediante quo reliquæ *vitales* aliæque *functiones debite* procedent: huc spectant antiquiorum medicorum meditationes de *balsamo vitali*, de *mumia vite*, de *humido radicali* &c. quorum *refectioni*, *restaurationi*, *nutritioni*, *excitationi* &c. multi operam dantes, *sanitatem firmam* & *vitam longam* producere, *promovere* & *conciliare* voluerunt; si quandoque ob *extraordinarias* rationes, aut *variantes* respectus in *massa sanguinea magis perniciose* *substantiæ* colliguntur, *minus tamen sufficienter* egeruntur, tunc iterum *utile* & *necessarium* est, quo *natura ad efficaciorum* *illarum evacuationem* etiam per *media* ex *penu medica* *desumpta modice* & *congrue* admoneatur, antequam illæ *actû* *perniciosum effectum* exserere ceperunt: si aliquando aut *humoribus*, aut *viis incongruæ & inimicæ* *substantiæ* *adherescere* inchoant, quando hoc ex *perspicuis* signis *inclarescit*, tunc iterum per *convenientia lenientia*, *resolventia* & *abstergentia* hanc *prejudiciosam* & *Longævitati contrariam* *qualitatem tempestive* avertere convenit, antequam *eminentiora* magisque *sensibilia* inde oriantur *damna*; quare non modo *preservatoria*, sed & *curatoria*, certo sensu intelligenda *methodus in Longævitatibus* *promotione ex Medicina* locum invenit, modo *abusus*, aut *perversus* atque multis *irritis speculationibus* immerfus *usus* evitetur: interea *minima* etiam in foro *Medico* non *curat prætor*; ea propter *haud fructuosum* est in *levioribus* & *lenioribus* *abludentibus* *circumstantiis*, mox ad *exquisitius* *medicam opem* confugere & *vitæ fulcimentum* atque *prolongationem* *inquirere* velle; unde iterum non nisi *emollitio* & *enervatio sanitatis*, ut & *vitæ immi-*
nutio

nutio & abbreviatio metuenda esset; nam qui præter urgentem & distinctam necessitatem medicamentorum usui se submitunt, facile medicinæ adsuescunt & infirmum, valetudinarium & miserum œconomix vitalis statum, tanquam mancipia Medicinæ, inde recuperant: ob id vita & Longævitas non ordinarium commercium cum Medicina artificiosa habent; interim quæcunque medicina magis naturalis & dietetica est, illa in præsentis disquisitione majorem applausum meretur, quoniam cum Therapia sani corporis, de qua supra sermonem brevem habuimus, magis convenit: quæ regulæ itaque generales in hac tractatione bene observari debent.

§. VII.

Seorsim vero ad Longævitatem promovendam pertinet, quo sufficienter & constanter primæ viæ per alvum purgentur; quare Hipp. lib. 4. de morbis dicit: *qui sanus futurus est, hesternum stercus semper quotidie per alvum demittat: & Galenus lib. 3. de facult. nat. excrementa enim singula, si moram in corpore diutius trahant, putrescunt, mordacia & acria, atque hisce, qui ipsa continent infesta redduntur: Hippocr. libr. prænot. eloquitur: excrementorum copia ciborum ingestorum rationi respondeat: optima hæc est alvi dejectio; quia talis exitus inferiorem alvum bene valere declarat; & Jæpserus l. c. Part. II. c. 6. dicit: ut igitur diuturna vita & inconcussa valetudine fruamur totis viribus in id incumbendum est, ut inutilia alvi excrementa quotidie bis, vel ad minimum semel a somno mane evacuentur: dum enim ex ingestis multæ impuritates accedunt, quæ sub diuturniori retentione & copiosiori collectione intimiores primarum viarum regiones ingrediuntur & organa æque ac humores inquinant, illorum officia impediunt, aut turbant, hos ad faciliorem corruptionem disponunt, ita eximie sanitati & vitæ proficit, quo alvina excretio constans & libera permaneat: ab hoc itaque legitimo successu provenit*

nit porro, ut fibræ motrices ventriculi & intestinorum flexiliores persistant, proinde functionem digestionis, separationem chyli laudabilis a fœculentis & impuris substantiis, translationem illius in glandulosas suas partes præparantes & connexas reliquas operationes promoveant; hinc appetitus naturalis & vegetus continuat, nec non ingestio, digestio & egestio optimam harmoniam servant: quam ob rem alvi bonus successus, comitem etiam habet urinæ facilem excretionem & quia sub tali statu humores communiter fluidiores manent, pori vero præcipue peripheriæ corporis patuli & permeabiles, propterea transpiratio insensibilis & modica sudatio perinde prompte & expedite procedit: Quo itaque talis excretio alvi rite continuet, tam sub diætâ liquida, diluentia lenientia, aut modica resolventia & fibras nerveas mitius stimulantia in usum trahi possunt, quæ pro varietate individuorum ratione ætatis, temperamenti, sexus, virium, vitæ generis, sensibilitatis, nationum &c. variare possunt, quam etiam necessitate suadente, medica methodo aliquando adhiberi debent; hinc passulata, oleosa diætetica, prunata, ipsum Sal, cepæ, Zingiber &c. tali modo subjectis medicamentosis, longævitatem sublevantibus, annumerari merentur; præcipue quidem usus olei olivarum, aut ipsarum olivarum modicus admodum conducit, dum alvum lenit & elubricat, vias urinarias demulcet & in iisdem se & excretoriam functionem valde promovet, fibras motrices leniente sua virtute a præjudiciosa strictura præservat, viscera per quæ partes excrementitiæ transire debent, emollit, hunc transitum faciliat, ipsas recrementitias substantias mobiliiores & tractabiliiores reddit; superficiem corporis apertam servat, pectus repurgat & placidam expectorationem invitat, fibras nerveas ab ominosis spasmodis præservat & leniente sua virtute ab invasione acrim humorum defendit, præcipue ventriculum & intestina contra bilis acrimoniam munit,

lym-

lympham a serosa iniquatione quamdiutenus tuetur & multiplices alias utilitates largitur: unde non male antiquiores olei dietetico usui talem vim ad vitam longam proficuum adscripserunt: hinc varii homines cum multo comodo non modo sub diæta hoc oleo utuntur, sed & interdum mane aut vesperi cum cerevisia calida, aut decocto herbæ Thee, aut avenæ illud assumunt: quantam egregiam vim hoc oleum, interno usu adhibitum, contra venena assumpta habeat, omnibus peritis medicis cognitum est, conf. Claud. Deodat. Panth. Hyg. lib. 2. c. 1. quam ob rem in oblati venenis & venenatis commune refugium constituunt: præterea etiam oleorum lenientium usus externus salutis innotuit, quando nonnunquam articulationes cum iisdem modice inunguntur, qualis inunctio inter antiquos communem suam approbationem obtinuit: unde partes iuxta flexilitate conservantur; ut multas alias virtutes extra scopum hærentes, hoc loco non recenseamus: servanda tamen erit illa regula, ut mobile vitæ genus una conjungatur, ut lenes frictions aut temperata balnea interdum adhibeantur, ne pori abstruantur, sed quo transpiratio libere continuet.

§. VIII.

Salis communis usus dieteticus & Medicus ad sanitatem & vitam satis superque cognitus est; hinc non modo antiquorum sententia fuit, quod in Sole & Sale omnia consistant, (quod physici & chymici ita interpretantur, quod plurima corpora principium sulphureum & salinum contineant) sed & Verulamius adseruit, quod Sal sit condimentum mundi; temperatus itaque Salis hujus usus admodum proficuum est, qui non modo alvi, sed & reliquas excretiones promovet & faciliat: etenim quando hoc Sal concoctionis officio servitia sua præstitit, ut & crassas, viscidasque materias colliquavit, tunc fibras intestinorum nerveas ad constrictionem stimulat, mediante qua proxima ex-

cretio facilius absolvitur; & dum de hoc sale, modice usurpato, etiam successive pauca quantitas humorum massam ingreditur, tunc non modo ad salivæ & succi pancreatici præparationem contribuit, quippe qui humores ad sanitatem & vitam absolute necessarii sunt, sed & ad urinæ excretionem sublevandam & periphericam evacuationem facilitandam non minimam opem confert, dum subtiliter fibras nerveas ad faciliorem affluxum humorum subeundum stimulat, sed & per motus consensum reliquas fibras ad vegetum motum excretorium perficiendum leniter irritat: inde brevibus exclarefcit, quod Sal sit medicamentum, quibuslibet excretionibus ordinariis sublevandis idoneum: interea quoad illius usum temperies observanda est, ne inimica intemperies humoribus concilietur pro eodem scopo excretionem alvinam & simul alias ordinarias evacuationes promovendi, inserviunt nonnullæ aquæ, quæ aut nitrosæ pro sapiæ esse dicuntur, vel vulgo soteriæ audiunt, modo temperatæ sint, quæ per intervalla etiam diæteticæ & cum vino aliquando permixtæ usurpatæ prædicto respectui cum emolumento satisfaciunt, velut sunt aquæ Selteranæ, Dynstadinæ, Wildungenses, Sedlicenses & quæ aliæ cum his conveniunt; quippe quæ resolvente, abstergente, diluente, laxante & diuretica sua virtute satis hætenus inclaruere; & si nonnullæ talium aquarum etiam calidæ hauriuntur, paulo magis diaphoreticam etiam virtutem exferunt: interea reliquæ puræ aquæ usus in Infusis calidis, æque medicamentosus ac Diæteticus est & quaslibet excretiones secure, facile & sufficienter promovet: quare non male multi medici Aquæ in & externum usum pro Panacea æstimant & ex Dioclis & Pythagoræ mente, referente Athenæo (aqua vivendi aciem intendit, minime caput onerat, animi corporisque motum facilem promptumque reddit) & secundum Laertium lib. 8. us. (qui aquam simplicem bibunt & corporis valetudo & ingenii acumen provenit:) illam

commendant servanda tamen erit illa *cautela*, ne *perverse* qualitates *salubritatem* usus aquæ annihilent, siquidem *modus* in *quantitate* observari, *pura* aqua seligi & *frigus* evitari debet: quo præcipue pertinet *Hippocratis* effatum *Lib. 2. de diæta: frigidior potus humiditatem in corpore congelat; si excellenter frigidus fuerit, sua frigiditate alvum sistit*: Denique nonnunquam ad *primarum viarum* abstersionem & temperatam *evacuationem* non immerito laudantur *selectæ* & innumeris exemplis probatæ *Pilulæ balsamicæ*, quales præcipue *hodiernis* ævis celebres sunt *correctæ Becherianæ & Stablianæ* quæ *sanitati* sublevandæ & *longævitati* promovendæ *multam* opem conferunt: siquidem non modo *perniciosas* impuritates ex primis regionibus *educunt*, sed & *viscera* abdominis *roborant*, humores *crudos & spissos* resolvunt & *sanguinis* massam repurgant, interea *blande & placide* operantur: ita enim a multo tempore *variæ aliæ*, ut plurimum *largius*, aut *minus correctæ, aloëticæ* pilulæ, aut *positive & fortius purgantes* in talem usum ac *æstimationem* tractæ sunt, quasi vitam *prolongent*; quæ tamen sub *perita* exploratione *talem* fidem *haud* promerentur: quare *blande laxantia* interdum adhibita, *securam medicinam* ad *Longævitatem* adjuvandam *proficuum* constituunt.

§. IX.

Porro ad *sanitatem & vitam absolute libera & sufficiens perspiratio* confert, sicut *Sanctorius* dicit in *Medicina Statica* *sect. 1. aphor. 3. ille solus, qui sciet, quantum & quando magis vel minus corpus occulte perspirat, penetrabit quantum & quando erit addendum vel auferendum pro sanitate conservanda & recuperanda & aphor. 40. natura dum in perspirandi officio est impedita incipit statim in multis deficere, qui defectus propterea sanitati & vitæ contrariatur: quæcunque itaque speciales utilitates non modo a constanti placida transpiratione insensibili, sed & interdum a modi-*

modico sudore proveniunt, illa hoc loco recensere *superfluum* esset, unde ad minimum hanc veritatem *supponimus* & potius illius *generalis* moniti reminiscimur, quod *Galenus lib. quos purgare oportet* tradidit: *ubi natura imbecillius actionem obit, id, quod deest oportet nos per medicamenta ad- jicere*: quam ob rem *occafio aliquando* obtingit, ut in *sanis* quadantenus subjectis, ad *preservandos imminentes mor- bos*, ad *confirmandam sanitatem & vitam prolongandam* ex *artis medicæ institutione auctiorem transpirationem & tem- peratam sudationem* invitemus & *provocemus*: ita v. g. tempore *hyemali*, quo ob *majorem frigoris tolerantiam*, non modo *humores paulo plus spissiores* evadunt, sed & una cum *reliquo corpore copiosiores impuritates* colligunt, ut propterea sub *medica sudationis promotione* humores *efficacius commoveantur & per consequens i- terum attenuentur*, nec non *impuritates coacervatæ copio- sius excernantur & ita corpus suæ libertati & puritati re- stituatur*, varia vero *imminentia damna tempestive aver- tantur*: quod si etiam ex *aliis specialibus* causis, velut ex *minus pura diæta & aura*, præcipue *perniciosis tempesta- tibus & insensis ac inimicis aëris perversionibus*, aut ex *commercio cum aliis impuris* subjectis, *nocivæ* tales substan- tiæ in humoribus *colligantur*, tunc aliquando *natura ad- uaturam & sufficientem* illarum excretionem per *lene & conveniens* remedium *admonenda* est, ne periculosus mor- bus *actu irruat*, adeoque in tali casu *principiis* medicus legitime *obstet*, ita *sanitas defenditur & durabilitati vitæ* consulitur ex *Medicina optime itaque talis evacuatio me- dica* etiam *methodo* invitatur, per *temperata* diaphoretica, ne *natura*, adhuc *extra morbum* constituta, *nimum impellatur & interdum ad morbos suscitandos urgeatur*, id quod interdum cum *febris acutis* contingere solet, quæ per *calefacientia & concentrata* diaphoretica *nonnunquam* excitantur: quare *rectius liquida aquea decocta, infusa,*

aut

aut *diaphoretica fixa* ex C. C. terreis absorbentibus, calci-
 bus antimonii, &c. provenientia, aut *Essentias tempe-*
ratas alexipharmacas, modica quantitate assumendas & *leni*
regimine sublevandas, quæ simul *mitiorem diureticam*
efficaciam habent, commendamus; ex quibus ultimis e-
 minent *Essentiæ pimpinellæ albæ, helenii, caryophyllatæ,*
vincetox valerian, gentian. rubr. juniperi, succini &c. qualia
diaphoretica tamen secundum *differentias* subjectorum &
qualitatum, in illis occurrentium, *discretive* & ita ordina-
 da sunt, ne huic *medicæ* admonitioni & promotioni na-
 tura *adsuescat*; quam ob rem tali etiam *medica* methodo
 aut *languenti*, aut *torpidæ*, aut nimis *oneratæ* naturæ suc-
 currere convenit: Simili modo & sub *iisdem* cautelis cum
diureseos promotione procedendum est, quando inter-
 dum *judicium medici* requirit, quo *Longevitati* subvenia-
 tur, ut *uberius* collectæ *impuræ* materiæ *sulphureo-salsæ*
 etiam cum *urina* copiosius educantur: hinc sub *diætâ*
cepæ, Zingiber, bacc. juniperi, sufficiens salis communis quan-
 titas, *synapi, rhapbanus, armoracia, petroselinum, apium*
 &c. ex *pharmacia* vero *Tinct. antimon. acr. cum Ess. Succin.*
juniper. Spirit. Sal. ammoniac. Spir. nitr. dulc. mixta, nec non
 pulveres ex *Conch. tartarifatis, aut lap. 69. citr. lap. per-*
car. succin. alb. ppt. Nitr. purific. Chrystall. tart. tartar. vi-
triol. aut arcan. duplic. cum pauxillo olei destill. anis. vel
fœnic. interdum exhibendi, conducunt; quo referimus sub
decoctis aut *Infusis calidis* commiscenda *temperata diureti-*
ca, velut rad. apii, bardan. Gramin. asparag sem. petrosel. anis.
bacc. junip. fr. alkeking. &c.

§. X.

Diversis excretionibus, videlicet *alvi, urinæ & e pecto-*
re facilitandis, nec non *humoribus*, partibus etiam nonnul-
 lis *solidis* & ipsis etiam *motibus* alterandis inservit *Mel*, quod

D

pru-

prudenter usurpatum sanitati & vitæ proficit, servata præcipue illa cautela, ne illis subjectis ordinetur, qui multam bilem & aciditatem in primis viis gerunt; in quibus varia incommoda & damna excitat: Senibus imprimis modicus mellis usus perquam utilis est, sicut alia Saccharata iisdem variam opem ministrant: hinc Zac. Lusit. Med. Princ. Hist. Lib. 6. hist. 16. p. 960. eloquitur: qui Senes ad panem nihil adhibent, præter mel & vivunt diutissime & sensuum integritatem, vigoremque animi & corporis custodiant, ita ut merito longævam ætatem mellis nutritioni referre debeant acceptam: & proxime ante: mel corpus mirifice nutrit & instaurat, namque vescentibus, non modo suave sentitur, sed suavem & nitidam utentibus protrahit vitam, caducamque firmat senectutem: Et ita mel modice & congrue usurpatum promovet fermentativum motum in ventriculo ad concoctionem necessarium; deinde abstergit & mundificat intestina, laxat alvum, purgat renes, promovet excretionem urinæ, acrimoniam seri demulcet, lympham crassam & mucum viscidum resolvit & colliquat, emollit fibras strictas, initiantes obstructions referat, pulmones abstergit, a sero aceri & mucositate tenacitate liberat; imminentes internas arrosiones, excoriationses & exulcerationes mundificat & ad consolidationem disponit & dum fibrarum lenitioni, seri vero resolutioni adjuvandæ infervit, ita etiam remotius placidam diaphoresin sublevat & invitat; quam ob rem mellis usum temperatum multi homines utilem experiuntur: hinc historie constant, quibus præfens adsertio confirmari potest, quod videlicet varii in senio constituti homines cum optimo emolumento mellis usum modicum servaverint: Quod porro artificiales Sanguinis subtractiones attinet, tunc illæ haud promiscue ad vitam prolongandam quadrant; interim homines plethorici, variis animi & corporis commotionibus obnoxii, prægressis spontaneis hæmorrhagiis adsueti, in diæta
plena

plena aut spirituosa viventes multiplices *orgasmos* sanguinis subeuntes, *defectu* tamen necessariorum *depletionum* urgentis & superflui sanguinis laborantes &c. cum *sanitatis* emolumento & ad *vite prolongationem* artificiales tales sanguinis *imminutiones* tolerant; hinc multa subjecta usque in *seram* senectutem congruam V. Snem continuerunt, de qua observatione conf. *D. D. Præsidis Programma de V. Sne senum*, huc consentit *Celsus lib. 2. c. 10* quando judicat: *robustum senem posse tuto phlebotomari*: ita hoc argumentum quadantenus ventilavit *Zac. Lusit. M. P. H. Lib. 1. hist. 5. p. 9. dub. 2. num. Senibus sit detrahendus, sanguis*: ubi profitetur: *Si affectus & vires adsint; ille si urgeat, hæc si permittant, V. Snem moliri oportet*: conf. *Valleriola lib. 6. obs. ultim. Galenus de sanguinis missione* dicit: *Vehemens, æqualis & magnus pulsus incorruptum virium robustarum est signum*: quare si in *septuagenariis* is ad sit, *affectusque* jubeat, etiam *secabis venam*: proinde non tantum *annorum numero*, sed *corporis etiam habitui* intendendus est *animus*: & ita etiam *junioribus* subjectis *prædictarum* qualitatum congrua *missio* sanguinis ad *vitam & sanitatem prolongandam* perquam contribuit conf. *Celeb. Dn. D. Stablii disp. de V. Snis Patrocinio*: quicumque vero *promiscue* ad hoc auxilium, velut ad *sacram* confugiunt *anchoram*, illi ex ejusdem usu non modo *eximiam enervationem*, sed & *motuum reliquorum vitalium* magnam *confusionem* experientur, ut propterea talis *substractio* sub *ejusmodi perverso minusque necessario* usu magis *sanitatem* destruat, *vitamque abbreviet*; sic etiam *missiones* sanguinis *necessariæ*, *perverso* tamen & *confuso* modo adhibitæ plus *nocent*, quam *profunt*: quicumque vero *præter necessitatem* vel *plane non præsentis*, neque *urgentis*, vel *minoris plethoræ*, ob *vanam* tantum *persuasionem* & *cœcam fiduciam* de *impetranda Longævitate*, huic *medio* frivole se *submitunt*, illi *totam* suam *œconomiam vitalem* turbant.

variisque *morbosis* invasionibus portam pandunt & accessum parant: neque etiam de reliquo consultum & *fructuosum* est, si *preservatorio* scopo talis missio sanguinis *necessaria* & *utilis* iudicatur, ut illa valde *frequentè* suscipiatur; quoniam iterum *huic* tantum excretioni *adsuescens* natura, *reliquas* aut *insufficienter*, aut *perverse* administrat, vel ob hanc *adsuetudinem* in futurum speratam utilitatem amplius haud impetrat, sed potius *prematuro* languescens, citius succumbit; denique in *Historia* medica *talia* exempla constant, quod variè ad *eminentem* Longævitatē pervenerint, qui per *totam* vitam ne *guttulam* quidem *sincerè* sanguinis amiserunt.

§. XI.

Vomitoria quamvis interdum *morbos* periculosos, imo *mortem* avertant, tamen *directè* pro remedio ad *longam* vitam acquirendam commendari *haud facile* debent: & licet quisquam *iteratis* vicibus iisdem utatur, nihilominus pro *sublevanda* natura, utpote *fortius* commovens, *viresque* gravius afficiens auxilium *tam facile* pro *presenti* scopo *non* quadrat, quoniam *juxta* *premissam* demonstrationem ad *Longævitatē* promovendam *leniora* naturæque *amicabiliora* ordinavimus & *admissimus* media: & quamvis *spontanei* vomitus *variis* subjectis in certis casibus *salutares* & *vitæ prolongandæ* fructuosi observentur, tamen illi potius ad *eandem* Medicinam referri merentur, qua *natura* & *non ars* corpori suo prospicit: interim hoc *reservato* respectu vomitus, *externo* quodam adminiculo provocatus, *Longævitati* inservire potest, quando quidam homines interdum *nimum* oppleverunt & *obsaturarunt* ventriculum, unde variis *incommodis* subjiuntur, vel quando ex *dieta crassa* multas collegerunt *cruditates*,
tunc

tunc *leni* emetico ventriculus *evacuari* & liberari potest; si vero quisquam *frequentius* tali modo ventriculum obruere & onerare & dein in *subsidium* emetico illum purgare vellet, facile tandem vires *succumberent*, neque *longior* inde vita promitti posset: Salutaribus excretionibus vitæ *prolongandæ* proficuis annumeramus *capitis* quotidianam purgationem *per nares*, quæ nunquam *perversis* regiminibus graviter *turbanda*, neque *supprimenda* est, quoniam facile *morbosæ* calamitates superveniunt; quare *rectius* tale regimen observandum est, quod cuivis *individuo* congruum existit; ad summum interdum *leniora* *errhina* & *ptarmica* ex simplicissimis herbulis, *cephalico* & *nervino* simul effectu instructis, parata adhibeantur; omnis vero *frequens* usus, tanto magis vero *abusus*, sedulo vitetur, quoniam iterum talibus *medicamentosis* auxiliis natura *adsuescens* spontaneas suas functiones *segnius* perficit, aut *irregularibus* & præjudiciosis *congestionibus* salutarem scopum invertit & *corrumpit*: quicumque itaque *humidi* & *pituitosi* sunt temperamenti, illi *præ reliquis* paulo frequentius talibus adminiculis uti debent, quibus etiam alia *externa* capiti adponenda *resolventia*, *discutientia* & *roborantia* conducunt, quo *progressio*, nec non *se- & excretio* humorum per caput & ex hoc, *facile* & *suffICIENTER* continuet; Quid de *Fonticulis* sentiendum sit, hoc loco brevibus etiam significabimus: sunt qui ad eosdem *perinde* tanquam ad *selectum* auxilium *prolongandæ* vitæ confugiunt, sed quorum plurimi magnum abusum cum illis committunt: interim non negamus, quod quidam ex *convenienti* illorum usu magnam opem ad vitæ *longiorem* durationem impetrent: præcipue quidem ad *talem* scopum illi inserviunt in personis *humidioribus*, nec non de multo *sero acri* participantibus, ex cujus *varia secessione* multos morbos experiuntur, velut *rheumatismos*, *spas-*
D 3
mos,

mos, acres congestiones, tussim ferinam, asthma, ardorem
 ventriculi & urinæ, comminationes internorum ulcerum
 &c. &c. præcipue tales affectus, qui sudore, urinæ fluxio-
 ne & humiditatis reliquæ, nec non feri acrioris evacuatio-
 ne avertuntur & curantur: in quibus casibus prudenter
 ordinati fonticuli non parum ad comparative longiorem
 vitam contribuunt, hinc *Bartholinus in Act. Hafn. Vol. 4.*
obs. 48. singularia emolumenta & peculiare præservationes
 a morte ex fonticulorum usu recenset: promiscuus contra
 illorum usus perinde variis corruptis, pertinacibus, imo
 non raro plane immedicabilibus morbis aditum conce-
 dunt. Quod vero extraordinariam salutarem sanguinis
 superflui excretionem per *Hæmorrhoides* attinet, tunc illa
 non modo iusta *dieta* & congruo *regimine* sublevanda &
 in *ordine* debito conservanda est, sed & aliquando tem-
 perato *medicamentoso* monitorio & directorio adjuvari de-
 bet; huc pertinent *lenes* laxationes cum *rhabarbarinis* &
 correctis *aloëticis* remediis, nec non *pediluvia*, *inseffus*,
fomenta vaporosa, præcipue vero *pilule Stahlianæ* pruden-
 ti *methodo* adhibitæ, aut pro occasione & necessitate
clysteres lenientes & *roborantes* cum *pilulis Stahlianis* com-
 binati: quicumque itaque *sponte* & haud *coacte* salutarem
 fluxum *hæmorrhoidalem* susceperunt, illi aureum hunc
 fluxum omni modo in bono *ordine* & *successu* conser-
 vent, quoniam hic singularem utilitatem ad *Longævita-*
tem confert: *conf. D. D. Præsid. tr. de Hæmorrhoidibus disp.*
de Hæmorrhoidibus Longævitatis causa: Quicumque ho-
 mines porro *sponte largas*, aut *annuas* & *periodicas* *sudatio-*
nes experiuntur, illi hæc cum *moderamine* tolerant &
 non incongruis *impulsibus* exacerbent, neque malis *ar-*
tificiis & *regiminibus* turbent, impediant & repellant; un-
 de sub *difficiliori* horum sudorum *successu* temperata *re-*
gimina, aut leniora *diaphoretica*, singulis *individualibus*
 circum-

circumstantiis respondentia, ordinanda sunt: id quod etiam de particularibus sudoribus manuum aut pedum tenendum est: *conf. D. D. Præfidis disp. de Sudore annuo: ut & ejusd. Praxis extemporanea Caf. 29. hinc Panarolus Pedum sudores pro sanitate conservanda nunquam coercendos esse judicat Pentecost. 3. obs. 16. & Riedlinus vicissim pedum sudorem inhibutum sequentia mala annotat: Lin. Medic. An. 6. Mens. Decembr. obs. 22. p. 144t.*

§. XII.

Præter hætenus commendatas *salutarium* evacuationum *directiones* & *promotiones medicas*, ad vitam longam adjuvandam idoneas & necessarias, profunt insuper pro eodem scopo nonnullæ *alterationes* tam *humorum*, quam *motuum*: haud exiguam vero opem ferunt omnia *adminicula dietetica & pharmaceutica serum acre & bilem corrigentia*, temperantia, demulcentia & abstergentia, qualia sunt *avenacea, hordeacea, absorbentia & tenuia*, neque valde pinguis *gelatinosa*; quo porro aquosa diluentia & leniter abstergentia pertinent, velut aquæ *temperate subterraneæ*: huc etiam spectant *passulæ* majores & minores, cum *avena* decoctæ, nec non *magnesiæ albæ* usus *subordinatus*, hisce annumerari potest decoctum ex rad. scorzon. liquirit. graminis. polypod. & C. C. rasp. quod non modo humores tales *pravos* in *qualitate* quadantenus *corrigit*, sed & illorum *excretionem* faciliat: proinde vero in *dieta* cavendum est, ne tales *acres* & inimicæ *substantiæ regenerentur*: Ad sanguinis præjudiciosam *spissitudinem* emendandam præter *communia & simplicia* auxilia motus videlicet & potus, conferunt aquæ *soteriæ* prædictæ justis temporibus *usurpatæ*, nec non *infusa calida* ex radicibus Scorzon. bardan. apii, taraxac. foenic. gramin. aspa-

asparag. rubiæ tinct. Sarsapar. ut & herb. scord. marrub. alb.
 cent. min. beccabung. trifol. fibrin. flor. arnic. sambuc.
 quandoque profunt salia neutra, vegetabilia, & alca-
 lia, ut & Tinct. antim. acr. cum Liquor. terr. fol. tart.
 & spirit. nitr. dulc. quæ singula remedia vero neque *ni-*
mia copia, neque magna & *diuturna frequentia* adhibenda
 sunt: ad copiosos *pituitosos* & mucidos humores *resol-*
vendos adque ad *faciliorem excretionem* subeundam præ-
 parandos, conferunt partim prædicta *infusa calida*, &
Salina, partim ex squilla, vincetox. helen. petasitid. aro
 Z. Z. Zedoar. gentian. rubr. & antiscorbuticis substantiis
 parata medicamina, cum subjunctis congruis *laxantibus*
 & *diureticis* usurpanda: quando *humores* perquam *tenu-*
es, & simul *acres*, *salini*, *sulphurei* sunt, tunc per con-
 grua intervalla profunt *absorbentia*, præcipue ex C. C.
 & Corall. rubr. & alb. usualia, nec non decocta *avena-*
cea, hordeacea, *passulata*, mitius *acidulata* & simul *gela-*
tinosa, oryza decocta, juscula *gelatinosa temperata*, (haud
 tamen valde *pinguia*) velut carnis vitulinæ, ut & reme-
 dia *nitrosa* cum *absorbentibus* sociata, Tinct. Corall. cum
 Tinct. Papav. rhæad. & spirit. nitr. dulc. aut oleo vitri-
 oli dulc. herba acetosæ cum passulis minorib. & avena
 excort. decocta: ad humores *pituitosos* & sufficienti *sul-*
phureo principio destitutos, *rarefaciendos* & necessario
 principio *mobili* instruendos convenit. Ess. pimp. alb.
 Succini, mastichis, myrrhæ, balsam peruvian. L. Sassa-
 fr. angelicæ, galangæ cum Spir. C. C. miscenda, aut
 Liqu. C. C. succinat. cum Tinct. terr. foliat. tartari, &
 Spirit. Sal. ammoniac. aut *infusa vinosa* ex radicibus &
 herb. balsamicis conficienda, nec non *Pilule Stabliane*,
 ut & modicus usus Sulphuris internus, velut fl. Sul-
 phur. cum Spirit. Sal. ammoniac. succin. & Spirit. nitr.
 dulc. vel pilulæ ex extractis angelic, galang. gent. rubr.
pimp.

pimp. alb. helen. cochlear. fumar. cent. min. scord. card. bened. beccabung. G. ammoniac. Galban. bdell. faga- pen. myrrh. juniper. agaric. trochisc. extr. panchymag. quæ singula remedia partim *humores lentos & crassos mu- cidos resolvunt*, partim *mundificant & temperata atque fanitati & vitæ longiori congrua crasi instruunt*: quæ sub- fidia, e penu *medica selecta, modice, refracta* dosi & *justo ordine* interdum plus *preservatorio*, quam *curatorio* sco- po ordinari & adhiberi debent, ita tamen, ne *supra* indi- catas regulas, *lenioris & temperatioris directorii*, in pro- movenda *Longævitate ex Medicina* violemus.

§. XIII.

Singulis prædictis auxiliis *ex Medicina* provenienti- bus, ad vitæ *prolongationem* idoneis & efficacibus, an- numeramus interdum assumenda remedia *Vires erigen- tia*, quando eadem vel *enervata*, vel valde *onerata* sunt; quæ tamen iterum non *nimis frequenter* obtrudenda sunt, ne ab *incongruo* tali usu natura, magis *torpescat & in futurum perpetuo* tali monitore & *excitatore* indigeat; *discrepant* vero iterum talia roborantia pro subjectorum *individuatorum & temperamentorum* diversitate; hinc non modo *universalia* nervina quandoque conducunt, sed & nonnunquam *particularia* confortantia profunt, velut *cephalica, stomachica &c.* prout videlicet tales par- tes interdum *singulari* roboratione indigent: quare ali- quando *aromatica* ex cinnamomo, Caryophillis aromar, croco orient. nonnunquam herbæ *nervine* rorismar. basi- lic. lavend. c. flor. herb. Serpill. menth. mari veri, salviæ, ma- jor. &c. præcipue *flor. naphæ* (qui cum Spirit. vini & vi- no malvatico in Tincturam converti possunt:) deinde *balsamica* velut bals. Peruv. Mastix, Succinum, calces no- bili-

bilium metallorum, crocus auri, *gemmae* præparatæ, quæ simul tenuem *absorbentem* & *tonicam* virtutem habent, Tinct. auri cum vino generoso parata, nec non Tincturæ martiales, flores nonnullorum metallorum cum Sale ammoniaco parati, porro spiritus volatiles modice aromatizati & resinosi aut balsamici; balsami oleosi præcipue pro usu *externo*, in *temperatis* & frigidis corporibus etiam interno, *spiritus vegetabiles* ex nervinis herbis & floribus cum vino generoso facti: *juscula vinosa*, aut alia juscula gelatinosa aromatizata & similia conveniunt, quæ *congruo modo* & *occasionibus necessariis* adhiberi possunt: *Motuum* denique ratio habenda est, dum *excedentes* aut *fortiores* interdum *leniendi*, *temperandi* & *secure sedandi* sunt; hinc *gelatinosa*, liquida mucilaginosi, temperata *acidulata*, *nitrosa*, *absorbentia*, *antispasmodica*, *passulata*, *crocata*, *cinnabarina*, *omisso opio* pro tali scopo, conducunt: aliquando motus *excitandi* sunt, quo *vinum* bonum pertinet, nec non prædicta *nervina*, ut & convenientia *diaphoretica* & similia; servato moderamine, ne *ultra modum* talia subsidia extendantur, sed quo potius *pauca* directione medicus *naturam* sublevet: Et in hoc *motuum* directorio magna *prudencia* impendenda est, quoniam *Longævitas* justum *motuum* processum & decursum involvit & *essentialiter* requirit: quo magis enim *hi motus offenduntur* eo magis *sanitas destruitur*, & *vita abbreviatur*, hinc *optimus* certe ille nobis est medicus, qui ex foro medico *motibus* hisce *bene* prospicere potest: Plura hac occasione addere haud lubet, dum succincta commendatione & deductione nonnulla media & adminicula ex *medicina* provenientia, pro Longævitatis promotione annotare volumus.

luimus. Divinam bonitatem, utpote fontem & naturalis & spiritualis vitæ humillime veneramur, quod præsentem laborem prospero successu beaverit quam devotissimis etiam imploramus precibus, ut benedictione perenni nostros labores coronet & commitetur, quo salubris & exoptatus illis semper affulgeat

F I N I S.

Quis-

Quisquis ad egregios animo contendit
honores,
Ingenii vires applicet ille sui;
Ingenuas etenim didicisse fideliter artes
Non sine præclaris laudibus esse finit,
Sed non excipiunt acceptas otia laudes,
Augetur potius semper honore labor.
TU virtute quidem nunc præmia digna
capeffis,
Præcos ast posthac experieris onus.
Gratulor & reddit tua me quoque gloria
lœtum;
Reddat longævos nunc Medicina tua.

*In laudem Clarissimi Dn.
Candidati hæc adjecit*

P R Æ S E S.

